

Sygn. akt II Ca 985/15

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Sławomir Buras**

Sędziowie: **SSO Barbara Dziewięcka**

SSO Rafał Adamczyk (spr.)

Protokolant: starszy protokolant sądowy Agnieszka Baran

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 listopada 2015 r.

sprawy z wniosku M. O.

z udziałem G. S. i H. S. (1)

o wydanie zarządzeń nagłych

na skutek apelacji uczestników od postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 11 maja 2015 r., sygn. akt III Nsm 601/15

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania.

SSO Barbara Dziewięcka SSO Sławomir Buras SSO Rafał Adamczyk

II Ca 985/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 maja 2015 r. Sąd Rejonowy w Kielcach wyraził zgodę na konsultację lekarską małoletnich J. S., urodzonej (...) i W. S., urodzonej (...) W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w dniu 11 maja 2015 r. wpłynął wniosek M. O. z P. Opiekuńczo - Wychowawczej typu Rodzinnego w P. o udzielenie zgody na konsultacje w poradni specjalistycznej. Z uwagi na zasadność wniosku Sąd zezwolił na konsultacje.

G. S. i H. S. (2) wnieśli apelację od powyższego postanowienia. Podnieśli, iż z treści postanowienia nie wynika, kiedy miałyby odbyć się konsultacje lekarskie, czego miałyby dotyczyć, nie określono też prawa skarżących do uczestniczenia w konsultacji, nie wskazano podstawy prawnej orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja odniosła skutek w postaci uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kielcach, bowiem Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.

Przede wszystkim należy zauważyć, że treść pisma inicjującego postępowanie w sprawie jest niejednoznaczna – nie wynika z niego, czy żądanie dotyczy wyrażenia zgody na jedną konsultację lekarską – w dniu 19 maja 2015 r. (rok 2013 jest prawdopodobnie omyłką pisarską) w poradni psychiatrycznej, czy zgoda ma dotyczyć zarówno J. S., jak i

W. S., czy też ewentualnie chodzi o wyrażenie zgody na większą liczbę konsultacji (jak podała wnioskodawczyni na rozprawie apelacyjnej). Sąd pierwszej instancji nie wyjaśnił tych kwestii przed rozpoznaniem wniosku. Zaskarżone postanowienie również nie zostało precyzyjnie zredagowane - nie określa ono, jakiej konsultacji lekarskiej dotyczy, u jakiego specjalisty i kiedy miałyby się ona odbyć. Nie została tym samym wskazana czynność, na dokonanie której Sąd wyraził zgodę; można wnioskować, iż jest to swego rodzaju blankietowe zezwolenie na jakiegokolwiek konsultacje, u każdego lekarza, w dowolnym terminie.

Uzasadnienie postanowienia Sądu Rejonowego nie spełnia wymogów z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., zgodnie z którymi uzasadnienie postanowienia powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz omówienie podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa. Uzasadnienie to nie pozwala sądowi odwoławczemu na choćby pobieżną rekonstrukcję stanu faktycznego sprawy, zapoznanie się z przesłankami uwzględnienia wniosku czy zastosowanymi przepisami prawnymi. Oczywiście jest, iż w nagłych wypadkach znaczenie ma przede wszystkim szybkość podejmowania odpowiednich decyzji przez sąd, jednak orzeczenie może podlegać kontroli instancyjnej, której w tej sprawie nie można prawidłowo przeprowadzić.

Podstawą materialnoprawną zarządzeń objętych wnioskiem jest przepis art. 109 k.r.o. W oparciu o ten przepis sąd opiekuńczy może wydać w formie postanowienia każde zarządzenie, jakiego w danych okolicznościach wymaga dobro dziecka. Chociaż kodeks rodzinny i opiekuńczy nie określa ingerencji w sferę władzy rodzicielskiej na podstawie jego art. 109 ograniczeniem władzy rodzicielskiej, to termin ten (użyty w art. 579 k.p.c.), jako oddający najpełniej istotę zarządzeń wydawanych w oparciu o wymieniony przepis, został przyjęty na ich określenie w piśmiennictwie i judykaturze (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 17 stycznia 1969 r., III CZP 124/68, OSNC 1969/10/169; postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2000 r., III CKN 845/00, LEX nr 1222322). Stosowanie ingerencji w oparciu o art. 109 k.r.o. ustawodawca nakazuje już wtedy, gdy dobro dziecka, zarówno w sferze jego interesów osobistych czy też majątkowych, jest zagrożone – sąd opiekuńczy powinien bowiem działać przede wszystkim profilaktycznie przez zapobieganie ujemnym skutkom niewłaściwego sprawowania władzy rodzicielskiej. Tego rodzaju aktywność sądu opiekuńczego nie powoduje utraty władzy rodzicielskiej przez rodziców, gdyż nawet zastosowanie środka najbardziej drastycznego pozostawia rodzicom część atrybutów władzy. W wypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej odseparowanie go od rodziców nie jest całkowite. Rodzice nie tracą wówczas władzy rodzicielskiej, nadal mogą i mają obowiązek interesowania się dzieckiem i warunkami, w jakich ono przebywa, informowania sądu o dostrzeżonych uchybieniach i podejmowania decyzji w istotnych sprawach dziecka, np. wyrażenie zgody na zabieg operacyjny (por. Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz pod redakcją K. Piaseckiego, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2006, s. 678).

Przez zarządzenia doraźne ograniczające władzę rodzicielską należy rozumieć takie dyspozycje, które nakazują rodzicom podjęcie czynności jednorazowej (choć oczywiście jej skutki mogą być trwałe), natomiast nie limitują uprawnień rodziców na dłuższy czas. Typowymi przykładami takich zarządzeń są: zobowiązanie rodziców do skierowania dziecka do szpitala lub sanatorium czy zarządzenie zastępujące zgodę rodziców na wykonanie koniecznego zabiegu operacyjnego. Nie ulega wątpliwości, iż powyższe orzeczenia powinny być sformułowane precyzyjnie i jednoznacznie. W zależności od potrzeb, uzasadnionych dobrem dziecka, sąd opiekuńczy wydaje albo jedno z zarządzeń doraźnych, albo kieruje wykonywanie władzy rodzicielskiej na właściwe tory przez wydanie większej liczby takich zarządzeń. Zarządzenia doraźne mogą być wydawane także względem rodziców, których władza rodzicielska została ograniczona przez wydanie zarządzenia o skutkach trwałych (zob. J. Ignatowicz [w:] Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz pod redakcją K. Pietrzykowskiego, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2012, s. 938 – 939).

Ponadto, do zarządzeń wydawanych w trybie art. 109 k.r.o. mają zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego regulujące postępowanie w sprawach o ograniczenie władzy rodzicielskiej, w tym również art. 579 k.p.c., według którego postanowienia w sprawach o ograniczenie władzy mogą być wydane tylko po przeprowadzeniu

rozprawy. Przepis ten dotyczy również zarządzeń wydawanych na podstawie art. 109 k.r.o. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 1970 r., III CRN 275/70, OSNC 1971/6/108).

Sąd Okręgowy nie dysponuje informacjami co do sytuacji rodzinnej i zdrowotnej J. S. i W. S.. Podana we wniosku data urodzenia W. S. wskazuje, że osoba ta jest już pełnoletnia. Poza tym, z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie wynika, dlaczego i jaka konsultacja lekarska jest konieczna, z jakiego źródła Sąd czerpie informacje na ten temat ani w czyją władzę rodzicielską Sąd ingeruje poprzez wydane postanowienie.

Opisane wcześniej uchybienia musiały doprowadzić do uchylecia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji – ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd pierwszej instancji podejmie czynności mające na celu sprecyzowanie żądania wniosku, przeprowadzi postępowanie zgodnie z przedstawionymi wcześniej uwagami i dokona oceny zasadności wniosku, z uwzględnieniem okoliczności wskazanych przez Sąd odwoławczy. W wypadku pozytywnego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy dokładnie określi w sentencji postanowienia treść zarządzenia zastępującego zgodę rodziców na konieczne konsultacje lekarskie, a w razie sporządzania pisemnego uzasadnienia, zawrze w nim wszystkie elementy wymienione w art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

SSO Barbara Dziewięcka SSO Sławomir Buras SSO Rafał Adamczyk